ಡಾ॥ ಎಂ.ಪಿ.ಮಹದೇವಯ್ಯ *

ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೌಕಾಯುದ್ಧಗಳು

ನೌಕಾ ದಳವು ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಪ್ರಕಾರ ನೌಕಾದಳವು ಸೇನೆಯಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಸೇನೆಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರಿದರೆ ಆಗ ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಆದುದರಿಂದ ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಸೇನಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ನೌಕಾದಳದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಯೋಗಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೌಕಾಯುದ್ಧಗಳ ಪಾತ್ರ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರದೇಶ ಬಲುಕಮ್ಮಿ. ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕಾಯುದ್ಧಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಮೊದಲ ಶತಮಾನಗಳು ನೌಕಾಯಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ರೋಂ ದೇಶಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಶಾತವಾಹನರು ಈ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ರೋಮನ್ನರ ಚಿನ್ನದ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಾತವಾಹನರ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವುದು, ಇದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಮೂನೆಯ ಶಾತವಾಹನ ನಾಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಡಗಿನ ಚಿತ್ರವಿದೆ.[1] ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ನೌಕಾದಳದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನೌಕಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೌಕಾದಳದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೌಕಾಯುದ್ಧಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳ ಅಧಿಪತಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ಅಧಿಪತಿ, ಮೂರು ಸಮುದ್ರಗಳ ಒಡೆಯ, ಮುಂತಾದ ಶಾತವಾಹನರ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವರು ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೌಕಾದಳಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಉತ್ಖನನಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೆ. ತಿರುಮಕೂಡಲು ನರಸೀಪುರದ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ತಲೆಊರೆಗಳು ದೊರಕಿವೆ.[2] ಇವುಗಳು ಈಜಿಪ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ತಲೆಊರೆಗಳಂತೇ ಇವೆ; ಇದೇ

* ಪ್ರವಾಚಕರು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦೦೦೬

1. ಐ.ಕೆ.ಶರ್ಮ: ಕಾಯಿನೇಜ್ ಆಫ್ ಶಾತವಾಹನ ಎಂಪೈರ್, ಪು.೬೪
2. ಎಂ. ಶೇಷಾದ್ರಿ: ಟಿ.ನರಸೀಪುರ, ಉತ್ಖನನ, ಪು.೫೧

ರೀತಿಯ ತಲೆಊರೆಗಳು ಹಳ್ಳೂರಿನ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕಿವೆ.[3] ಹಳ್ಳೂರಿನ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ರಾಗಿಯಕಾಳುಗಳು ಈಜಿಪ್ಟಿನ ರಾಗಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ.[4] ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ರಾಜಕೀಯ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನವಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು. ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಗಳು ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಜನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನೌಕಾಯಾನದ ಮೂಲಕ ಇಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬನವಾಸಿ ಕದಂಬರ ಕಾಲದ ನೌಕಾದಳದ ಬಗೆಗೆ ನಮಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಟಾಲಮಿಯು ಬನೌಸಿ ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಬನವಾಸಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಲೇ ಬನವಾಸಿಯು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಗ್ರೀಕರಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಕಾರ ಬನವಾಸಿಯು ಗ್ರೀಕ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ನೌಕಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ವಂಶದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿಯು ನೌಕಾ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಂಕಣದ ಮೌರ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.[5] ಅದಾದನಂತರ ಚಾಲುಕ್ಯರ ನೌಕಾದಳವು ಪಶ್ಚಿಮ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಇವನ ನೌಕಾ ಸೈನ್ಯವು ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂದು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಿಯು ಬೊಂಬಾಯಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಎಲಿಫೆಂಟ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಲಾಟ ಮತ್ತು ಮಾಳ್ವ ರಾಜರು ಪುಲಕೇಶಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾದರು. ಹ್ಯುಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ, ಪುಲಕೇಶಿಯ ನೌಕಾದಳವು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಗಿನ ರಾಜರು ಇದರಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನೌಕಾದಳವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಪುಲಕೇಶಿಯ ರಾಜ್ಯವು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ನೌಕಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಅದು ನಡೆದಾಗ ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಕಮೇರ, ಪಾರಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಿಂಹಳಗಳ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಕಪ್ಪ-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮೇರ ಎಂದರೆ ಖ್ಮರ್ ಅಥವಾ ಕಂಬೋಡಿಯ. ಆಗ ಇಲ್ಲಿ ಭವವರ್ಮನು ರಾಜ್ಯ ವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಅವನನ್ನು ನೌಕಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಕಪ್ಪವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದನು[6] ಅದರೆ ಈ ಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಂಬೋಡಿಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರಕಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯು ಕಂಬೋಡಿಯದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.[7] ಇದಾದ ನಂತರ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಸಿಂಹಳದ ಮೇಲೆ ನೌಕಾಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಕ್ರಿ.ಶ.೬೯೩ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಮಾನವರ್ಮನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಪಲ್ಲವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಪಲ್ಲವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ನಂತರ, ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಮಾನವರ್ಮನ ಮೇಲೂ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ, ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದನು.[8] ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಯುದ್ಧದ ನಾವೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರಾಜವಂಶದ ಮಂಗಳೇಶನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು

---

3. ಎಂ.ಎಸ್. ನಾಗರಾಜರಾವ್: ಹಳ್ಳೂರಿನ ಉತ್ಖನನ, ಪು.೬೪
4. ಅದೇ
5. ಕೆ.ವಿ.ರಮೇಶ್: ಚಾಲುಕ್ಯಾಸ್ ಆಫ್ ವಾತಾಪಿ, ಪು.೭೯
6. ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿ ಸಂಭಾವನಾಗ್ರಂಥ, ಪು. ೨೨೨
7. ಅದೇ
8. ಶ್ರೀಕಂಠಿಕಾ, ಪು ೧೫೪

ನೌಕಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಗಳೇಶನು ರೇವತಿ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ನೌಕಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಗೆದ್ದನು.[9] ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಉತ್ತಮವಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೌಕಾಸೇನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು; ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾಡಿ, ಖ್ಯಾತರಾದರೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಯುತವಾದ ನೌಕಾಸೇನೆಯಿದ್ದಿತು. ಅವರು ಇದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿಂಹಳದ್ವೀಪದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.[10] ಸಿಂಹಳದ ದೊರೆಯಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹೇಂದ್ರನು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಲ್ಲಭನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಸಿಂಹಳ ನೌಕಾಸೇನೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಸೇನನು ಬಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ವಲ್ಲಭನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ದೊರೆ ಮೂರನೇಯ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.[11] ಇದಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ನೌಕಾಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಅರಬ್ಬರೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು, ಅವರ ನೌಕಾದಳದಿಂದ ಎನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾದ ಸಂಗತಿ.[12]

ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ಷಷ್ಠದೇವನು ನೌಕಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಳವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.[13] ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಷಷ್ಠದೇವನು ಕಾವಡಿ ದ್ವೀಪವೇ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೇತುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಸಿಂಹಳದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜನಿಂದ ಕಪ್ಪವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜರು ಸಿಂಹಳದೊಡನೆ ಮೈತ್ರಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ನೌಕಾದಳದ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು, ಸಾಮಂತ ನಾದ ಕದಂಬ ಷಷ್ಠದೇವನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ದೊರೆಗಳಾದ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಗೆ ಕರಾವಳೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಘನತೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ದೋರಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ನೌಕಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ನರಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ ಗೋಪಯ್ಯನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಳಕ್ಕೆ ನೌಕಾ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಗೋಪಯ್ಯನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ, ಅದರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ, ಇವನನ್ನು 'ಸಮುದ್ರ ಗೋಪಯ್ಯ' ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.[14] ಇವನು ಸಿಂಹಳದ ದೊರೆಯಾದ ಪರಾಕ್ರಮ ಬಾಹುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಸಿಂಹಳದ ದೊರೆಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರೊಡನೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ದೇವಗಿರಿಯ ಸೇವುಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಮಹಾದೇವನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೊಂಕಣದ ದೊರೆ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೂ ಸೇವುಣ ದೊರೆಗೂ ನೌಕಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು.[15] ಬೊಂಬಾಯಿನ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಈ ನೌಕಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಹೇಮಾದ್ರಿಯೂ ಇದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಕಣದ ರಾಜನಾದ ಸೋಮನು ಈಜುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಸೇವುಣ ದೊರೆ ಮಹಾದೇವನ ನೌಕೆಯ ಮುಂದೆ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದನು ಎಂದು ಹೇಮಾದ್ರಿಯು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.[16] ಇದರಿಂದ ಸೇವುಣ ದೊರೆಗಳು ಎಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

---

9. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಇಂಡಿಕ, ಸಂ. ೯, ಪು. ೨೦೫
10. ಅಳತೇಕರ್: ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟಸ್, ಪು.೨೬೩
11. ಎ.ಇಂ.೪, ಪು.೨೭೯
12. ಅಳತೇಕರ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.೨೬೪
13. ಎಸ್. ಐ.ಐ.ಸಂ. ೧, ಪು.೧೧
14. ಎ.ಇಂ.೧೨, ಪು.೧೦
15. ಎ.ವಿ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ; ದೇವಗಿರಿಯ ಸೇವುಣರು, ಪು ೧೬೧
16. ಅದೇ

ಕೊನೆಗೆ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಈ ವಂಶದ ದೊರೆಗಳು ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೊರದೇಶಗಳೊಡನೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು; ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಬಹುಮಂದಿ ರಾಜರು ಸಿಂಹಳ ಮತ್ತು ಬರ್ಮಾ ದೇಶಗಳ ದೊರೆಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪ-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಆ ರಾಜರುಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದ ಬಿರುದುಗಳಾದ ಪಶ್ಚಿಮ, ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಎಂಬುದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಅಂದರೆ ಈ ರಾಜರು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.[17] ಅಬ್ದುರ್ ರಜಾಕನ ಪ್ರಕಾರ, ಇಮ್ಮಡಿ ದೇವರಾಯನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶನು ಸಿಂಹಳ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೆ ನೌಕಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಯಶಾಲಿಯಾದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆ ರಾಜನಿಂದ ಕಪ್ಪವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದನು. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಅಚ್ಯುತರಾಯ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವರಾಯರೂ ಕೂಡ ಸಿಂಹಳದ ಮೇಲೆ ನೌಕಾಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ದೊರೆಗಳು ಗೋವೆಯ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೇಲೆಯೂ ನೌಕಾಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೦೬ರಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮೋಜನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗೋವೆಯ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೇಲೆ ನೌಕಾಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ದೊರೆಗಳು ನೌಕಾಯಾನದ ಮೂಲಕ ಚೀನೀ ರಾಜರೊಂದಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.[18] ವಿದೇಶೀಯ ಯಾತ್ರಿಕರು, ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅವು ಬಲು ದೊಡ್ಡವಾಗಿದ್ದು, ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ವಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಲಿಯಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ, ಅವುಗಳ ದಾರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ವಿಜಯನಗರ ದೊರೆಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ನೌಕಾಸೇನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇನಾಬಲ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶತ್ರು ರಾಜರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದರೇ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನೌಕಾದಳಕ್ಕೆ ಈ ಖ್ಯಾತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬೇಕು.

---

17. ಟಿ.ವಿ.ಮಹಾಲಿಂಗಂ: ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿ, ಪು.೨೮೬
18. ಅದೇ, ಪು.೨೮೭